

POSTANOWIENIE

Dnia 8 lipca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Józef Frąckowiak

w sprawie z wniosku D. P.
przy uczestnictwie A. K.-P.
o podział majątku wspólnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 8 lipca 2016 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Okręgowego w W.
z dnia 19 lutego 2016 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie, pozostawiając
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego
w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 19 lutego 2016 r. Sąd Okręgowy w W., po rozpoznaniu apelacji wnioskodawcy i uczestniczki od postanowienia Sądu Rejonowego w W. z 8 stycznia 2015 r., wydanego w sprawie o podział majątku wspólnego, uchylił to postanowienie i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania. Jako podstawę rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy powołał art. 386 § 4 k.p.c., a w uzasadnieniu stwierdził, że Sąd Rejonowy nie rozstrzygnął istoty sprawy, gdyż nie ustalił, czy kwota 11.592.806 zł, będąca najistotniejszym składnikiem majątku, zgromadzona na rachunku bankowym uczestniczki, przynależy do majątku osobistego czy wspólnego byłych małżonków.

W zażaleniu na postanowienie Sądu Okręgowego z 19 lutego 2016 r. wnioskodawca zarzucił, że zapadło ono z naruszeniem art. 386 § 4 k.p.c. przez jego błędne zastosowanie wskutek przyjęcia, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 386 § 2 i 4 k.p.c., uchylenie wyroku (postanowienia) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji może nastąpić w razie stwierdzenia nieważności postępowania przed tym sądem i zniesienia postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością, nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji oraz gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Zażalenie na orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji (art. 394¹ § 1¹ k.p.c.) ma służyć skontrolowaniu, czy zostało ono prawidłowo wydane w jednej z wymienionych wyżej sytuacji. Ten środek odwoławczy, przy całej swojej specyfice, pozostaje zażaleniem i nie służy ocenie prawidłowości czynności procesowych sądu podjętych w celu wydania rozstrzygnięcia co do istoty sprawy ani także zaprezentowanego przez ten sąd poglądu na temat wykładni prawa materialnego mającego zastosowanie w sprawie. Sąd Najwyższy przy jego rozpoznawaniu nie bada istoty sprawy, a mianowicie tego, co w świetle zgłoszonego żądania i jego podstawy faktycznej stanowiło przedmiot postępowania, lecz jedynie ocenia, czy

okoliczności powołane przez sąd odwoławczy jako przyczyny wydania orzeczenia kasatoryjnego są tymi, które w świetle art. 386 § 4 k.p.c. usprawiedliwiały jego wydanie, zamiast - co powinno być regułą - orzeczenia reformatoryjnego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wtedy, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 9 stycznia 1936 r., C 1839/36, Zb. Orz. 1936, poz. 315; postanowienia Sądu Najwyższego z 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22; z 15 lipca 1998 r. II CKN 838/97, nie publ.; z 3 lutego 1999 r., III CKN 151/98, nie publ.; wyroki Sądu Najwyższego z 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003 nr 3, poz. 36; z 21 października 2005 r., III CK 161/05, nie publ.; z 12 listopada 2007 r., I PK 140/07, OSNP2009, nr 1-2, poz. 2).

Oceny, czy sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy dokonuje się po przeanalizowaniu żądań pozwu (wniosku) i przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, nie zaś na podstawie ewentualnych wad postępowania wyjaśniającego, w tym w szczególności wad polegających na poczynieniu wadliwych czy niekompletnych ustaleń faktycznych. Zakwestionowanie przez sąd odwoławczy poglądu prawnego sądu pierwszej instancji co do podstawy prawnej rozpoznawanego roszczenia także nie oznacza, że sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1999 r., II UKN 589/98, OSNP 2000, nr 12, poz. 483).

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy ustalił fakty doniosłe dla stwierdzenia, jaki był skład i wartość majątku byłych małżonków. Sąd Okręgowy zaaprobował te ustalenia i jednoznacznie dał wyraz temu, że skład majątku wspólnego rozwiedzionych małżonków był w zasadzie bezsporny. Wątpliwości dotyczyły jedynie oceny przynależności do majątku wspólnego środków zgromadzonych na rachunkach bankowych uczestniczki, pochodzących z wypłaconego jej przez E. SA wynagrodzenia prowizyjnego. Jeśli nawet ustalenia i ocena prawna Sądu

Rejonowego w tym zakresie wydały się Sądowi Okręgowemu niejasne i nieprzekonujące, to nie było przeszkód ku temu, by na bazie zgromadzonego już w materiału dowodowego ustalenia te skorygował oraz dokonał ich stosownej oceny prawnej. W motywach swojego orzeczenia Sąd Okręgowy zawarł zresztą pewne sugestie na temat tego, w jaki sposób należałoby ocenić przynależność spornych środków do poszczególnych mas majątkowych. Sformułowaną przez Sąd Okręgowy oceną prawną i wskazaniem co do dalszego postępowania (art. 386 § 6 k.p.c.) byłby związany zarówno Sąd Rejonowy, któremu sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania, jak i Sąd Okręgowy w razie ponownego zaskarżenia apelacją postanowienia Sądu Rejonowego.

W świetle materiału dowodowego zebranego w sprawie oraz przedmiotu i treści rozstrzygnięcia wydanego przez Sąd Rejonowy, nie sposób jest uznać, że Sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy albo że wydanie w niej rozstrzygnięcia wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Skoro Sąd Okręgowy miał dość materiału dowodowego do skorygowania niektórych ocen Sądu Rejonowego i wskazania na te okoliczności faktyczne, o których wiedza musi być uzupełniona w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia, to nie ma przeszkód, by we własnym zakresie usunął braki w postępowaniu dowodowym, i wydał to rozstrzygnięcie stosownie do wyniku podjętych przez siebie czynności.

Skoro trafne okazały się zarzuty zażalenia, to - na podstawie art. 394¹⁵ § 1 zdanie pierwsze k.p.c. w zw. z 394¹ § 3 i art. 108 § 2 oraz art. 398²¹ k.p.c. - Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie, pozostawiając Sądowi drugiej instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

jw

kc